

**Droży Rodzice ten artykuł jest skierowany specjalnie do Was,
abyście zwrócili szczególną uwagę na korzyści płynące z udziału Waszego
dziecka w zajęciach prowadzonych Metodą Dobrego Startu. Chciałybyśmy
Państwu w oparciu o literaturę, a zarazem własne doświadczenia z pracy
przybliżyć cele tej metody i jej ważne funkcje - profilaktyczną
i terapeutyczną.**

Jeżeli chcecie, by Wasze dziecko było świadome własnej wartości, wykorzystywało swoje potencjalne możliwości, dobrze czuło się w szkole i odnosiło w niej sukcesy, warto zacząć nad tym pracować i to jak najwcześniej, poprzez zabawę.

Nasze doświadczenia zawodowe utwierdzają nas w przekonaniu, że Wy droży Rodzice możecie wpływać na **pełną sukcesów przyszłość** swoich dzieci.

Metoda Dobrego Startu to metoda rekomendowana dla wielu dzieci. Rozpowszechniła się ona w Polsce dzięki prof. Marcie Bogdanowicz. Pierwowzorem była francuska metoda Le Bon Depart. Jak mówi profesor Bogdanowicz metoda ta znajduje zastosowanie we wspomaganiu rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym, w zajęciach terapeutycznych z dziećmi o opóźnionym rozwoju, także z dziećmi z ryzyka dysleksji, wykazującymi zaburzenia rozwoju psychomotorycznego w celu profilaktyki niepowodzeń szkolnych oraz z uczniami mającymi trudności w nauce czytania i pisania o różnym podłożu. MDS bardzo dobrze służy przygotowaniu dzieci 6-7-letnich do nauki czytania i pisania w przedszkolach oraz w edukacji - dzięki wielozmysłowemu uczeniu liter. Jest wykorzystywana w terapii dzieci dyslektycznych, a także niepełnosprawnych intelektualnie, autystycznych, z mózgowym porażeniem dziecięcym. Badania nad efektywnością metody wykazały, że ma ona także wyraźny aspekt diagnostyczny, ponieważ umożliwia dostrzeżenie dysharmonii rozwoju. Ich dokładniejsza ocena jest możliwa przy użyciu opracowanej przez profesor Bogdanowicz Skali Oceny Skuteczności Metody Dobrego Startu.

Metoda Dobrego Startu to terapia przez zabawę, która uczy i rozwija. Dzięki włączeniu w tok zajęć muzyki i rytmu, ruchy dzieci stają się bardziej płynne i harmonijne, dzieci łatwiej zapamiętują nowe kombinacje. Zespołowa forma prowadzonych zajęć ułatwia im nawiązywanie kontaktów społecznych i uczy współdziałania w grupie. Dominacja ćwiczeń ruchowych, częste zmiany pozycji oraz stała struktura zajęć sprawiają, że dzieci wiedzą, co je czeka, są pewniejsze, nie nudzą się i chętnie uczestniczą w zajęciach.

Metoda Dobrego Startu (MDS) Marty Bogdanowicz angażuje uczenie się wielozmysłowe: wzrokowo-słuchowo-dotykowo-kinestetyczno-ruchowe oraz funkcje językowe i wykonawcze. Jej celem jest kształtowanie mowy, przygotowanie dzieci do nauki czytania i pisania, uczenie rysowania, poznawanie liter i cyfr. Przygotowywana jest nawet wersja MDS służąca uczeniu się języka angielskiego.

Metoda ta wykorzystuje **rytm, muzykę, obrazy i ruch** do wspierania rozwoju dziecka. Podejście metodyczne: uczenia się polisensorycznego, w działaniu i w zabawie **sprzyja rozwojowi każdego dziecka**. Dlatego wielką korzyść odnoszą dzieci w wieku przedszkolnym o opóźnionym rozwoju mowy, mające wadę słuchu, dzieci o niższej sprawności intelektualnej, a zwłaszcza dzieci i uczniowie z ryzyka dysleksji.

Program zajęć obejmuje: ćwiczenia orientacyjno-porządkowe, orientacji w schemacie ciała oraz przestrzeni, ćwiczenia językowe, a następnie ruchowe, ruchowo-słuchowe (rytmiczne) i ruchowo-słuchowo-wzrokowe. Podczas tych ostatnich dzieci śpiewając piosenkę lub recytując wierszyk/rymówankę rysują figury geometryczne, wzory lub piszą litery i cyfry. Metoda Dobrego Startu pozwala dobrze bawić się w przedszkolu, w grupie 5. – 6. latków i w klasie pierwszej, w zespołach korekcyjno-kompensacyjnych i wyrównawczych dla klas I – III, w klasach integracyjnych i specjalnych, a także w domu.

Gdybyśmy miały wymienić najważniejsze cele Metody Dobrego Startu, byłyby one następujące:

- przygotowanie dzieci do podjęcia nauki szkolnej i procesu nauki czytania i pisania,

- rozwój funkcji językowych, spostrzegawczości, motoryki dużej i małej oraz usprawnianie analizatorów wzrokowego, słuchowego i kinestetycznego (czucia ruchu),
- korygowanie nieprawidłowości percepcji wzrokowej i słuchowej, motoryki, integracji sensorycznej, orientacji w schemacie ciała i przestrzeni,
- optymalizacja uczenia się,
- optymalizacja rozwoju pozaintelektualnego dziecka, np. pobudzanie motywacji i twórczości, rozwijanie dojrzałości społecznej, kształtowanie krytycyzmu i uczuć wyższych,
- u dzieci leworęcznych usprawnianie zdolności manualnych, ułatwianie procesu pisania poprzez wytworzenie nawyku rysowania znaków graficznych od strony lewej ku prawej i kreślenia linii we właściwym kierunku,
- niwelowanie dysharmonii u dzieci z normą intelektualną, które mają zdiagnozowaną dysleksję, dysgrafię lub/i dysortografię,
- wsparcie w rehabilitacji i terapii dzieci z autyzmem,
- wsparcie w rehabilitacji zaburzeń mowy, np. afazji albo jąkania,
- usprawnianie aparatu mięśniowo-kostnego (w formie zajęć gimnastycznych).

Jak wygląda struktura takich zajęć? Pisałyśmy już wcześniej, że jest ona stała, powtarzalna, co zdecydowanie dobrze wpływa na pracę z dziećmi z różnymi potrzebami. Dzieci zahamowane, niepewne swoich umiejętności i wiadomości, czują się lepiej, gdy wiedzą, co je za chwilę czeka, wtedy mogą się do tego przygotować. Natomiast dla dzieci szybkich, nadrucliwych ten model powtarzalności, rutyny daje im poczucie bezpieczeństwa. Wracając do struktury, ma ona zawsze charakter trzyetapowy:

1. Zajęcia wprowadzające, na które składają się ćwiczenia orientacyjno-porządkowe (marsz przy muzyce, różne sposoby powitania, **zabawy ruchowe**, ćwiczenia orientacji w schemacie ciała itp.), nauka piosenki i zabawa „zagadki językowe” w celu rozwijania kompetencji językowych (wyjaśnienie trudnych słów, rozmowa na temat treści piosenki, dzielenie słów na sylaby, głoski i litery itp.).
2. Zajęcia właściwe, które dzielą się na:
 - ćwiczenia ruchowe – zabawy ruchowe do treści piosenki; należy zacząć od ruchów całego ciała (motoryki dużej), a potem przejść do ruchów precyzyjnych, np. ręki (motoryki małej),
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowe – angażują analizator kinestetyczny i słuchowy; dzieci mogą wystukiwać rytm słyszanej piosenki, rzucać do siebie woreczkami wypełnionymi grochem w sytuacji usłyszenia określonego słowa w piosence itp.; można używać różnych pomocy, jak: sznurki, szarfki, balony, kolorowe chusteczki, wstążki, gumy,
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe – polegają na odtwarzaniu ruchem wzorów graficznych (figur geometrycznych lub liter) w rytm jednocześnie śpiewanej piosenki; po demonstracji wzoru dziecko uczy się polisensorycznie (wielozmysłowo) przez dotyk, słuch, wzrok i ruch, np. dotyka palcem po fakturze narysowanego wzoru, rysuje wzór palcem w powietrzu, rysuje go na tackach z kaszą itp..
 - zajęcia końcowe mają charakter ćwiczeń relaksacyjnych (masaż, **ćwiczenia oddechowe**), wyciszających i wokalnie-rytmicznych.

Kluczowe w Metodzie Dobrego Startu jest wykorzystanie wszystkich trzech elementów.

Zapewnia to jednoczesny rozwój wielu umiejętności i ich harmonizowanie.

Do naszej placówki zgłasza się wiele dzieci w wieku przedszkolnym, jak i wczesnoszkolnym, u których daje się zaobserwować fragmentaryczne **zaburzenia rozwoju funkcji percepcyjno-motorycznych**, np. słuchowych, wzrokowych, motorycznych, lateralizacji, orientacji w przestrzeni i w schemacie własnego ciała, **które zaburzają proces nabywania umiejętności czytania i pisania**, przyczyniając się do niepowodzeń szkolnych już w pierwszych etapach nauki. Pracując wiele lat w Poradni zauważyłyśmy, iż zajęcia korekcyjno-kompensacyjne prowadzone właśnie na bazie tej metody przynoszą zdecydowanie satysfakcjonujące efekty.

Na przełomie kilku lat udało się tą formą pomocy objąć wiele dzieci w wieku 4, 5, 6 a nawet 7-u lat. Podczas pracy w Poradni prowadziłyśmy zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

„Pszczółki”, bazujące głównie na Metodzie Dobrego Startu „Piosenki do rysowania”, (wcześniej również na podstawie książki „Piosenki na literki”) Marty Bogdanowicz oraz na metodach wspomagających tj.: elementach P. Dennisona, logorytmiki i muzykoterapii. W ostatnich latach uczestnikami zajęć były przede wszystkim dzieci (3-4 letnie oraz 5-6 letnie) zdiagnozowane w Poradni, ze wskazaniem do objęcia ich pomocą pedagogiczną. Liczebność grup była uzależniona od liczby zgłoszonych dzieci, jak również zmian zachodzących w przepisach oświatowych. Zajęcia odbywały się co tydzień i trwały godzinę. Plan pracy z dziećmi był ustalony przed przystąpieniem do zajęć, Dotyczyło to również: materiałów do ćwiczeń, sposobu podziału, organizacji pracy, podstawowych pomocy do zajęć. Jednak o tempie realizacji programu (długość czasu poświęconego pracy nad jednym wzorem, szybkość przechodzenia do nowych, dobór pomocy do zajęć, indywidualizacja zadań czyli prowadzenie zajęć na różnych poziomach w grupie o zróżnicowanych możliwościach) zdecydowano na bieżąco. Celem zajęć było wspomaganie rozwoju psychoruchowego dziecka, wyrównywanie dysharmonii rozwojowych, utrwalanie wzorów graficznych (od łatwych do trudniejszych), wydłużenie koncentracji uwagi, budowanie poczucia własnej wartości i motywacji, rozwijanie myślenia dosłownego i interpretacyjnego (w tym wzbogacanie słownictwa), podejmowanie zadań o różnym stopniu trudności, obniżenie stanu stresu w procesie uczenia, a także zaangażowanie rodziców w proces stymulacji rozwoju dziecka. Podczas zajęć istotne było, aby dzieciom udało się rozwinąć umiejętności, które już posiadają oraz żeby doświadczyły poczucia satysfakcji z tego, co udało im się osiągnąć. Doświadczenie sukcesu było ważnym czynnikiem, aby pomóc im w wykształceniu wiary w siebie i własne możliwości.

Jednym z założeń służących badaniu efektywności zajęć „Pszczółki” jest przeprowadzenie dwóch badań: wstępnego zaraz po rozpoczęciu zajęć (wrzesień) oraz końcowego na zakończenie zajęć (czerwiec). W badaniach posługujemy się arkuszem obserwacyjnym dziecka. Arkusz ten zawiera cztery obserwowane sfery: poznawczą, emocjonalną, społeczną i ruchową, które są oceniane według skali czteropunktowej w poszczególnych zakresach. Po zliczeniu wszystkich punktów na każdej podskali, obliczamy średni wynik, który umieszczamy na wykresie. Dzięki temu uzyskujemy profil rozwoju każdego dziecka i możemy określić, jaka jest skuteczność prowadzonych zajęć.

Badania wykazały, iż na skutek oddziaływań korekcyjno-kompensacyjnych zawsze uzyskujemy poprawę funkcjonowania dzieci. Usprawniają się ich funkcje poznawcze, funkcje ruchowe, orientacja w schemacie ciała i przestrzeni oraz koordynacja słuchowo-wzrokowo-ruchowa, co zdecydowanie wpływa pozytywnie na gotowość dzieci do uczenia się. Ponadto u uczestników zajęć ulega poprawie sfera emocjonalno-społeczna. Dzięki zajęciom mają lepszą zdolność do nawiązywania kontaktów, wzrasta ich samoocena i zdolność do pokonywania trudnych zadań. Dzieci chętniej i aktywniej uczestniczą w zajęciach. Przejawiają pozytywną reakcję wobec innych dzieci, wykazując się opiekuńczością, koleżeństwem i współdziałaniem.

Nasze obserwacje wskazują, iż prowadzone zajęcia w oparciu o Metodę Dobrego Startu dają dzieciom lepszą szansę edukacyjną poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej. Dzieci odbierają te zajęcia nie tylko jako sposób nauki, ale także jako możliwość dobrej zabawy i relaksu. Wiadomo bowiem, że nauczanie bezstresowe oparte na własnych chęciach podejmowania wysiłku umysłowego odnosi najlepsze skutki i prowadzi do osiągnięcia sukcesów nie tylko szkolnych, ale i życiowych.

*opracowały na podstawie literatury i własnych doświadczeń;
mgr Agnieszka Wachowska i mgr Joanna Pilatowicz.*

Źródła:

„Metoda Dobrego Startu we wspomaganiu rozwoju, edukacji i terapii pedagogicznej” Marta Bogdanowicz
„Psychologia kliniczna dziecka w wieku przedszkolnym” Marta Bogdanowicz.